

El riu Girona: un riu mediterrani costaner a protegir (i IV)

Hermenegild Maria

Professor de Física i Química - IES Historiador Chabàs - Dénia

La informació recopilada en els articles anteriors ens ha servit per a fonamentar dues idees bàsiques sobre l'espai natural format pels trams mitjà i baix del riu Girona:

1. Aquest espai natural té uns valors naturals importants, tant biòtics com abiòtics, que cal preservar.

2. L'espai natural està sotmès a una sèrie d'amenaques que podrien destruir aquests valors naturals i que cal contrarestar.

Per això, proposem les figures de protecció necessàries per a una eficaç preservació d'aquests valors naturals, ara en perill. Abans, però, necessitem contextualitzar geogràficament l'àmbit de protecció proposat amb les àrees protegides ja existents a l'entorn del riu.

1.1. Figures de protecció de l'entorn del Girona

- Parcs Naturals de l'entorn

En el tram baix, el Girona discorre pràcticament equidistant entre dos dels parcs naturals del territori valencià: el de la Marjal de Pego-Oliva i el del Montgó i cap de Sant Antoni, que inclou una reserva marina.

És evident que l'espai natural pot exercir de connector biològic entre els dos parcs naturals. Anem a aprofundir en aquest argument analitzant els àmbits territorials afectats pel Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN) de cada parc natural (PN).

- PORN de l'entorn del Girona

Els PORN del PN de la Marjal de Pego-Oliva i el del PN del Montgó i cap de Sant Antoni, tenen un àmbit geogràfic d'aplicació proper a l'entorn del riu Girona, com podem veure al mapa següent.

Cal destacar aquí la proximitat de l'àrea d'amortiment d'impacte (groc pà·lid) del PN de la Marjal de Pego-Oliva a l'entorn del riu Girona, així com de les àrees agrícoles (groc ataronjat) i urbanes (gris), afectades pel PORN del PN del Montgó i cap de Sant Antoni.

- LIC i ZEPA de l'entorn del riu Girona

Els Llocs d'Interès Comunitari (LIC) de l'entorn del riu Girona, la majoria d'ells també inclosos com Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) i que formen part de la xarxa europea Natura 2000, els podem veure a la figura 3. Els llocs Ramsar són els que formen part actualment de la llista de zones humides d'importància internacional segons la Convenció de Ramsar de 1971.

Els espais naturals grafats al mapa de la figura 3, i les seues figures de protecció són:

LIC Valls de la Marina (inclòs en la ZEPA Muntanyes de la Marina)

LIC Riu Gorgos

PN del Montgó (LIC i ZEPA)

PN de la Marjal de Pego-Oliva (LIC, ZEPA i lloc Ramsar)

LIC i ZEPA de l'Almadrava.

Destacarem la importància i l'abundància dels espais naturals protegits que envolten els cursos mitjà i baix del riu.

1.2. Propostes de figures de protecció per al riu Girona

Realitzarem i argumentarem ací tres propostes de protecció per a l'àmbit de l'espai natural format pels cursos mitjà i baix del riu. Les propostes no són incompatibles entre si, sinó que podrien ser complementàries. Es tractaria, en primer lloc, de l'ampliació de l'àrea d'esmoreïment d'impactes de l'àmbit del PORN del PN de la Marjal de Pego-Oliva perquè incloguera el curs mitjà i baix del riu Girona i, d'altra banda, la designació com a LIC i com a ZEPA d'aquest mateix tram.

- Ampliació de l'àmbit del PORN del PN de la Marjal de Pego-Oliva

La proposta consistiria a incloure en l'àrea d'esmoreïment d'impactes que preveu el PORN del PN de la Marjal de Pego-Oliva la superfície al nord del riu dels termes municipals de Tormos, Sagra, el Ràfol d'Almúnia, Benimeli, el Verger i Dénia (ja inclosos en part) i d'Orba, Sanet i els Negrals, Beniarbeig, Ondara i dels Poblets (no inclosos de moment). A la figura 2

podem veure que es tracta de tota la superfície al nord del riu, fins al límit de l'àrea actual d'esmoreïment d'impactes.

Queda clar que també s'haurien d'incloure tant el llit com les dues riberes del riu en aquesta àrea d'esmoreïment d'impactes.

D'aquesta manera no seria necessària la creació d'una nova figura de protecció, sinó l'ampliació d'una ja existent. La justificació estaria clara per la importància com a zona d'alimentació i dispersió de les aus aquàtiques del PN de la Marjal de Pegó-Oliva. Precisament, l'abundància i riquesa en espècies d'aus aquàtiques d'aquest parc és el motiu pel qual està designat com a ZEPA i lloc Ramsar.

- Designació com a LIC del cursos mitjà i baix

Els cursos mitjà i baix del riu entrarien de ple en la categoria 3290 "Rius mediterranis de cabal intermitent del Paspalo-Agrostidion" de l'annex I de la Directiva 92/43/CEE "Directiva Hàbitats". Només per aquest fet ja mereixeria la seva designació com a LIC, com ja es va fer amb el curs alt i mitjà del riu Gorgos, un altre dels rius autòctons de la comarca de la Marina Alta.

- Designació com a ZEPA del curs mitjà i baix del riu Girona

Ja hem vist la importància que per a les aus té aquest espai natural. Algunes d'elles estan incloses en el llistat de l'annex I de la Directiva 2009/147/CE de conservació de les aus silvestres. Segons l'article 4 d'aquesta directiva "Les espècies esmentades en l'annex I seran

objecte de mesures de conservació especials quant al seu hàbitat, amb la finalitat d'assegurar la seua supervivència i la seua reproducció en la seua àrea de distribució." Entre elles, a l'àmbit del Girona, destacarem la presència de *Ardeola ralloides*, *Egretta garzetta* i *Ardea purpurea*. Aquestes declaracions com LIC i ZEPA, així com l'ampliació de l'àmbit del PORN del PN de la Marjal de Pegó-Oliva, es veurien reforçades en neutralitzar les amenaces i si es pogueren executar projectes d'eliminació de les espècies invasores i de recuperació de la vegetació original de les seves riberes. Seria important el control de les extraccions consumptives, tant superficials com subterrànies, per assegurar la presència de cabal en circulació pel llit del riu el major temps possible durant l'any hidrològic. Una altra acció beneficiosa per a la millora i manteniment dels valors naturals del riu seria l'eliminació de les masses d'*Arundo donax* que envaeixen actualment bona part de les riberes, com a etapa prèvia a la restauració dels boscos en galeria originals, hàbitat de nombroses espècies d'interès. Per dur a bon termini aquesta restauració caldria també revertir l'ocupació de trams de les riberes per cultius i les actuacions que artificialitzen aquestes riberes.

A més, per la seua situació geogràfica i per les característiques lineals dels cursos d'aigua, amb la declaració com a espai natural protegit (ENP) s'aconseguiria millorar i assegurar la connexió ecològica entre diversos dels ENP circumdants. Aquest efecte com a corredor

Figura 1. Ortofoto que mostra el curs del Girona i les superfícies declarades com a Parc Natural (verd) i Reserva Marina (beix). Font: Conselleria d'infraestructures, Territori i Medi Ambient. Generalitat Valenciana.

Proposem les figures de protecció necessàries per a una eficaç preservació dels valors naturals del riu Girona, ara en perill.

ecològic de l'espai natural format pel llit i les riberes del Girona es veuria potenciat per aquesta declaració. Així aconseguiríem la connexió efectiva entre ENP de muntanya, com el LIC Valls de la Marina i el PN del Montgó, i de zones humides com el PN de la Marjal de Pego-Oliva i el mateix riu Girona, i entre tots ells. No hem d'oblidar tampoc l'important paper del riu en el manteniment dels valors naturals del LIC i ZEPA marítima de l'Almadrava, per l'aportació d'aigua dolça de qualitat i sediments al medi marí que sustenten la praderia de Posidonia i la comunitat aquàtica i ornítica de gran biodiversitat que ha fet mereixedora a aquesta zona de les figures de protecció.

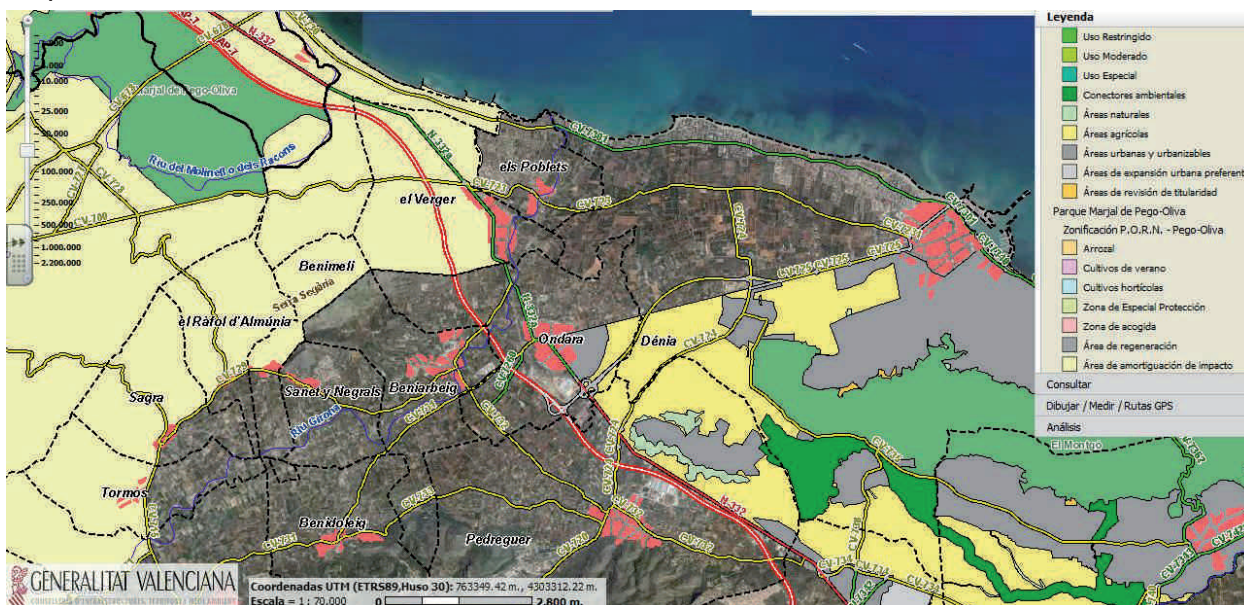

Figura 2. Ortofoto que mostra el curs del riu Girona i les superfícies afectades pels PORN respectius. Font: Conselleria d'infraestructures, Territori i Medi Ambient. Generalitat Valenciana.

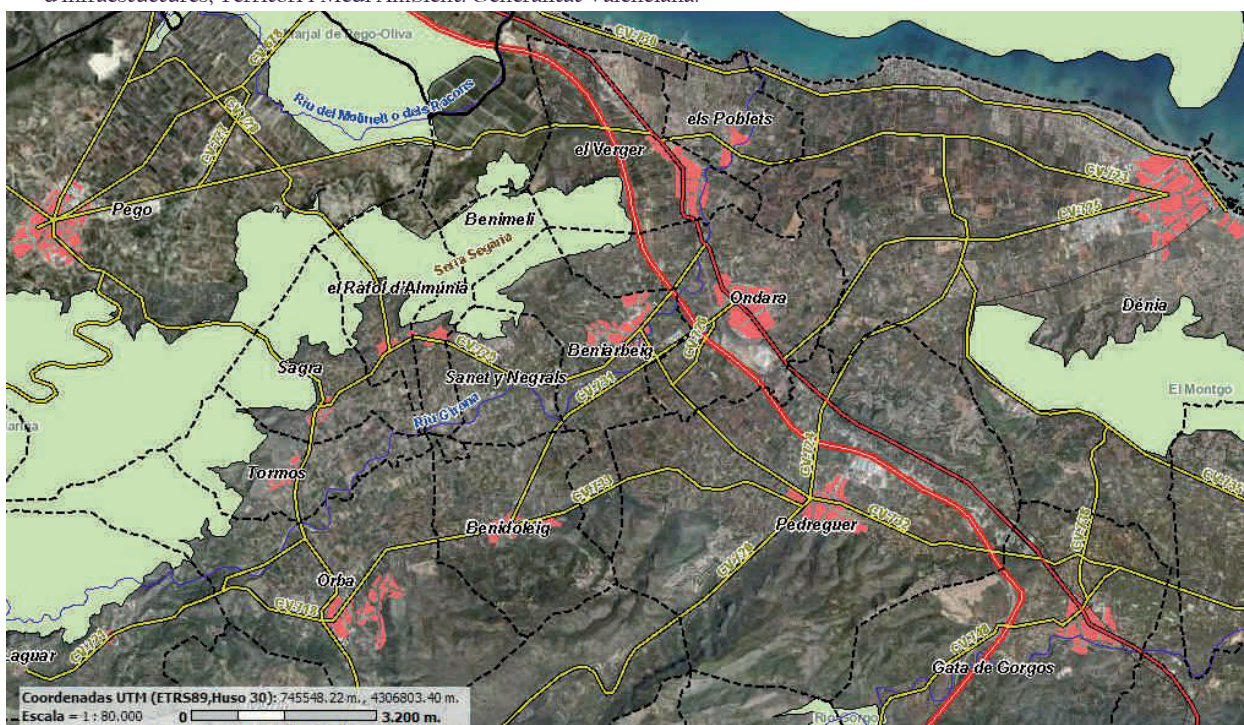

Figura 3. Ortofoto que mostra el curs del riu Girona i les superfícies declarades com a LIC (verd). Font: Conselleria d'infraestructures, Territori i Medi Ambient. Generalitat Valenciana.

